

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din, za naročnike v inozemstvu 60.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 Din za vsako peti-vrstno. Priloge stanejo poleg poštne se 25 Din.

Telefon uredništva št. 312.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Za oznanila je plačati od enostolpne peti-vrste, če se tiska enkrat 1 Din. Inseratni davek posebej.

Oznanila sprejema upravništvo lista.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Novi minister prosvete o resolucijah našega širšega sosveta.

»Nar. Prosveta« poroča:

Širi Savet UJU, Poverjeništvo Ljubljana, koji sastavlja tamošnji predsednik učiteljskih društava koja su u sastavu našega Udruženja, doneo je 30. pr. meseca resoluciju, koju smo u celini saopštili u prošlom broju ovoza lista i u kojoj glavni zahtevi glase ovako:

1. Neka se odmah na svu državu izvede zakon od 23. jula 1919. i u koliko se tiče slobodnoga stana i ogreva;

2. Do konačnog uređenja materijalnog položaja učiteljstva, neka se beriva privremeno regulišu primerno današnjoj skupoći;

3. Za najhitniju potrebu nek se odmah naznači veći nabavni dodatak pod bilo kakvim naslovom.

Poverništvo našeg Udruženja u Ljubljani uputilo je preko Izvršnog Odbora Udruženja ovu resoluciju gg. ministru prosvete i finansija u želji da merodavni faktori budu obavesteni o svim odlukama.

Centrala našeg Udruženja pohitala je da se i u ovoj prilici bez odlaganja odazove zahtevu naših slovenačkih drugova i 15. ov. m. predsednik našeg Udruženja lično je predao G. Ministru Prosvete primerak resolucije širšeg Saveza UJU Poverništva Ljubljana, koji je bio namenjen Ministarstvu Prosvete.

Predsednik Udruženja tom prilikom usmeno je izložio Gospodinu Ministru Prosvete ceo rad Širšeg Saveza U. J. U. — Poverništvo Ljubljana i istotako štetu po opšte državne i nacionalne interese zbog štetnog materijalnog položaja u kome se učiteljstvo nalazi.

G. Ministar saslušao je pažljivo sva izlaganja po ovoj stvari i na kraju izjavio u glavnom da bi želeo da u svemu izide na susret zahtevu slovenačkog učiteljstva; ali, da bi to mogao učiniti, potrebno je da za to ima oslonca u pozitivnim zakonima. On je rad da se informira ima li ma kakvog zakonskog oslonca i finansijske mogućnosti da se to što pretraži i ostvari.

Odnosno dnevnic, povećanja dodatka na skupoću i »nabavnog dodatka«, koji se pominje u resoluciji, potrebna su materijalna sredstva i novi izvori za povećanje državnih prihoda kojih zasad nema.

Na kraju G. Ministar izjavio je da je on lično raspoložen i gotov da učini sve što se sad na osnovu zakona može učiniti i zato je odmah naredio da činovnici Ministarstva gg. Jova P. Jovanović i Milan Popović (koji su u isto vreme i članovi našeg Gl. Odbora) prouče resoluciju slovenačkih učitelja i ispitaju ima li zakonske mogućnosti da se sad odmah mogu ostvariti njihovi zahtevi, i da mu povodom toga u sporazumu sa Udruženjem Jugosl. Učiteljstva, podnesu odmah konkretne predloge, koji se mogu ostvariti kako bi dalje učinio što je moguće.

Pred zasnovanjem »Ferijalnega Saveza« za učiteljstvo.

Nepoznani mi tovariš Miroslav Zor ter še več drugih tovarišev se že dve leti trudi pridobiti učiteljstvo v F. S., a žalibog jim to do danes ni upelo.

Bolj srečno v tem oziru je bilo novomeško učiteljstvo obeh šol že leta 1921. Prosili smo za pristop v F. S. in Glavno poverništvo v Beogradu nam je to izjemoma dovolilo. Včlanjeni smo bili pri XXXIII. podružnici F. S. na gimnaziji v Novem mestu. Bili smo menda prvi med slovenskimi učitelji — ferijalci, kar smo nekateri tudi nad vse ugodno izkoristili.

Ko pravi član F. S. z vsemi pravicami in dolžnostmi smo imeli četrtnsko vožnjo na državnih in polovično na južni železnici ter velike olajšave pri nekaterih parobrodskih družbah. Poleg tega prosto prenočišče po svratiščih F. S. in njegovih članih ter dobrotvorih (mi smo nočevali vedno po svratiščih!) in tudi hrano bi lahko dobili prosto, ako bi jo zahtevali, česar pa se, naravno, nismo poslužili.

Z vožno »olajšico«, glasečo se na deset oseb, smo potovali čisto lepo do morja in po drugem koncu zopet domov.

Ogledali smo si Hrvaško, del Slavonije, Bosno in Hercegovino ter Dalmaci-

jo. O poti omenim le toliko, da hrepenim po trenutku, ko bom mogel gledati zopet one krasne kraje, bajno Bosno, krševito Črno goro ter divno našo Adrijo.

Kot Slovence so nas videli povsod radi, šli so nam na roko vsepovsod, legitimacija F. S. nam je pa ugajala pot pri raznih oblastih, na razstavah, v muzejih itd.

Kot rečeno, smo prenočevali vedno v svratiščih F. S. Privatnih prenočišč smo se vedno izognili. In tu v svratiščih sem sprevidel, kako potreben bi nam bil lastni, učiteljski F. S. V svratišču F. S. v Sarajevu, v preparaciji, ali istotam v Dubrovniku nas je spalo v eni sobi po petnajst in še več.

Kaj je lažjega kot učiteljski F. S.! Niti za pičico težje ni izvedljiv od dijaškega F. S. Kod pa ne najdete učitelja?! Samo pomislimo, če bi bilo vse v UJU organizirano učiteljstvo obenem tudi ferijalno učiteljstvo! Kako krasno bi se dalo potoovati po lepi naši domovini! In kako poceni! Tovariš Srbini me gosti v Srbiji, jaz njega v Sloveniji. Gosti! No, prostor mi da, kjer se odpočijem. Koliko bi to pripomoglo k naši skupni vzajemnosti, bratstvu in edinstvi, ni treba omenjati! O potrebi čim najatančnejšega poznanja mile naše domovine ravno pri učiteljstvu je prepričan vsak laik. In to nam bo mogoče le potom F. S. Tega si bodimo svesti! Zato resno na delo, da bo učiteljski F. S. letošnje velike počitnice že deloval!

Le malo dobre volje je treba. V učit. F. S. se oglašite tudi tovariši in tovarišice ki nimate veselja do potovanja. Podpri boste dobro in potrebno stvar. Vsaj F. S. ne pozna samo potujočih članov opora so mu v prvi vrsti podporni člani, dobrotvorji. Vsak tovariš(-ica) se priklasi kot član F. S., plača članarino ter obliubi eno ali več prostih prenočišč in eventuelno hran. Ni se vam treba bati izkoriščanja, da boste imeli vsak dan koga na glavi. To že uredi tamošnji odbor F. S., da se potovalci primerno porazdele. To je v večjih krajih v manjših se bo pa itak zatekel le tu pa tam kdo. Pa nič zato. Mnogo nas bo in veliko bomo premogli!

Za prenočišče ni potrebna bogve kako udobna postelja. Moški se bodo zado-

voljili prav radi s slamnicami, in tudi s pokritim slannatim ležiščem v šolski sobi, za tovarišice boste pa že imeli kako rezervno posteljo pod streho. Glavno je snaga, in te naveselje pri nas ne pogrešamo. V južnih delih je to bolj kočljiva stvar.

V znancu: vaškem krčmarju, trškem obrtniku oskrbite lahko dobrotvora F. S., ki se zaveže, da bo dal članom F. S. ali prosto hrano ali z znatnim popustom (n. pr. 50%), obrtnik, da bo članom F. S. po nižji ceni popravil kolo, zakrpal čevlje, obleko itd. Ravnotako lahko naprosite znanega trgovca, veleposestnika, tovarnarja in kar je petičnih ljudi pri vas, da dajo članom F. S. prosto prenočišče, eventuelno več prenočišč, prosto eno ali več hran, ali pa za enega ferijalca plačajo hrano v bližnji gostilni.

Tovariši, če bomo vzeli stvar tako v roke in če se bo pri vsakem okrajnem učiteljskem društvu ustanovil odsek učit. F. S., pa bomo o velikih počitnicah že krasno potovali! Pomagajmo si sami pa nam bodo tudi drugi pomagali, samo se pa ne bo nič storilo! Vsaj so na nas mislili tudi na predlanskem kongresu F. S. v Sarajevu, kjer so sprejeli v okviru pravil F. S. tudi pravila »Mesnega (krajevne) Udruženja F. S.«, nalašč zato, da bi se mogli organizirati učitelji v F. S. Učitelji bi tvorili z vsemi dobrotvori F. S. in z vsemi dijaki — člani F. S. iz tistega kraja enoto ki bi imela zelo važno nalogo sodelovanja z najbližjo podružnico F. S. Z njo bi osnivala svratišča F. S. in kolonije F. S. v svojem kraju in okolici.

To je dobesečno citiran odstavek iz pisma Glavnega Poverjenika F. S. v Beogradu g. dr. Janže Novaka, iz odgovora na mojo prošnjo, da bi tudi lani sprejeli novomeško učiteljstvo (ko se drugo ni ganilo!) izjemoma v F. S. Pismo, ki je datirano z 2. majem 1922 nosi tudi sledeče, za nas važne besede: »Brez učiteljstva tudi ne moremo dobiti zani potrebnih olajšav pri vožnji na železnici i brodovih! Nimamo pravice zahtevati brez njih za nje!«

Tu vidimo jasno, da če ne bomo delali, ne bomo želi! Dalje mi piše v istem nismu: »Osnujte torej v Novem mestu ta-

LISTEK.

Pedagoško-didaktične smernice kiparsko-rezbarskega pouka.

Napisal prof. Alojz Repič.

Navajam sledeč primer: Vprašal sem neko absolventa obrtne šole, koliko bi zahteval za izvršitev tega in tega dela? Najprej sploh ni mogel odgovoriti, a končno se je odločil za 1000 K. Zahtevati pa bi smel po razmerah samo 100 do 120 K. To je dokaz, da ni imel niti približnega pojma o cenah. Praktična navodila naj navadajo učenca računati tudi s potrebnim časom, za delo, koliko časa sme porabiti za delo, da zasluži toliko pri izvrševanju obrti, kolikor potrebuje zase in družino, kar je seveda kardinalno vprašanje za vsakega obrtnika. Pri gotovih delih je težko zadeti pravo ceno, ker ni mogoče, natančno se držati ur kakor pri drugem delu. Taka dela so na pr. pripravljane in popravljane orodja, mešanje barv, zlatenje itd. Tu se lahko določi približno število ur na teden, ker se mora delati toliko časa, kakor delo zahteva, enkrat več, drugič manj. N. pr. pri zlatenju, kjer je treba najprej pripraviti podlago. Ko se ista primerno posuši, potem šele se more nalo-

žiti zlato, sicer bi moral drugič prevleči in bi tako po nepotrebnem izgubil na materijalu in času.

Največ skrbi in truda povzročajo učitelju vedno prvi meseci prvega šolskega leta, ker je treba najprej spoznati in klasificirati učence na dve skupini, sposobnih in nesposobnih. Med nesposobnimi mora razlikovati zopet dve kategoriji: 1. nesposobne po naravi vsled nenadarjenosti; 2. nesposobne vsled pokvarjenega značaja, osobito lenobe. Lenoba, torej učenca, ki samo iz lenobe ne pokaže nobenega napredka, mora učitelj na vsak način odstraniti iz šole, ker je lenoba jako nalezljiva in nevarna bolezen za součence. Pri tem se učitelj ne sme ozirati na kvantiteto, število, ampak samo na kvaliteto, pridnost učencev.

Dokler nimamo zanesljivih psiholoških meril, s katerimi bi takoj v začetku leta izmerili nadarjenost in značaj učencev, se mora učitelj naslanjati na lastna izkustva, kakor doslej.

Tu opozarjam zlasti na dve pomožni metodi, po katerih učitelj zanesljivo spozna in določi nadarjenost učencev: 1. da pazi na veselje, navdušenje in vztrajnost, postrežljivost učenca, kajti učenec brez nadarjenosti navadno ne kaže niti navdušenja niti vztrajnosti; 2. da preizkusi učence takoj tudi pri modeliziranju po naravi.

Tu so namreč strokovnjaki ugotovili, da navadno izvršno izvršijo delo pri sprejemu oni učenci, ki so že veliko modelizirali ali risali po predlogah z mavcem, a drugi brez te vaje dosti slabše. Ko pa je prišlo do narave, je bil uspeh ravno nasproten. Šele pri prehodu od gipsa na naravo pokaže učenec, če ima sposobnost za višjo izobrazbo ali umetnost. Ta dela z lahkoto in hitro, drugi nasprotno ne vidi na naravi nobene oblike in že na delu se vidi, s kakim trudom dela, a namesto napredka se opazi zaostalost in nesposobnost.

Na vsak način naj se vsak učitelj čim skrbneje potrudil v izboru učencev, tako da že po par mesecih lahko naznani staršem svoj rezultat, da li je gojene sploh sposobne ali ne, in dali ne bi bilo bolje, da si izbere drug poklic. Tako prihrani nepotrebno delo sebi in učencu, a državi in staršem nepotrebne izdatke.

Tako prerešetanemu, izbranemu materijalu učencev posveti učitelj svoj najboljši trud in svojo najskrbnejšo pozornost, nikoli ne pozabi, da je on prvi in najboljši model v šoli, po katerem se oblikuje duša učencev. V ta namen je posebno dobro, da učitelj sam izvršuje v učni sobi kako lastno delo, kolikor to dopušča pouk in vzdrževanje discipline. Od hipa do hipa smukne učitelj k svojemu delu, ta živi zgled več v

učencih veselje do poklica ter jih vadi v vztrajnost in potrpežljivost. Pri tem se učitelj vedno zaveda, da so starši niemu prepustili glavno skrb in odgovornost za vzgojo učenca. Čut odgovornosti mora podžigati njegove moči do očetovske požrtvovalnosti, da učenec do zadnje minute plodonosno porabi ekonomično razdeljen čas. Njemu izročen učenec si bo moral po absolviranju šole sam služiti vsakdanji kruh, na kar tudi njegovi starši že ves čas šolanja računajo, in da se ne zgodi nasprotno, da dobe starši s sinom po končanli študijah samo še večje breme na glavo.

Poučno-vzgojno delo ureja učitelj po fiziologiji dela in psihologiji pozornosti. Fiziologija uči, da zahteva vsak napor dolgost dela gotov odmor, počitek. Učitelj mora torej modro pretehtati težo dela in čas, da se pravilno menja ritem dela in počitka. Torej ne preoblati s pretežkim in predolgotrajnim delom! S tem se povzroča nepotrebna in prevelika utrujenost, zvezana z neprijetnim občutkom, ki ubija veselje do dela in poklica, ker ga učenec le prerad prenaša na predmet. Važen je tudi pravilen raspored dela: 1. da se postavi na prve, izpočite ure pouka težje delo; 2. da v splošnem načrtu sledijo lažjim vajam težje in ne narobe.

(Dalje prih.)

koji »Krajevno udruženje F. S.« v smislu pravil F. S. Isto naj stori tudi učiteljsvo drugih krajev — in drugo leto bo učiteljski F. S. gotov. **Brez teh pogojev je sprejem učiteljev v F. S. nemogoč.** V informaciji v nemenu F. S. in o »Mesnih Uduženjih« F. S. si prečitajte članek v »Učit. Tovarišu« od 3. aprila 1922 in dr. J. Novakov članek v 37. številki lanskega leta »Učit. Tovariša«! Krajevna Uduženja F. S. bi bila lahko pri sedežih okrajnih učiteljskih društev oziroma pri podružnicah F. S.

Da se učit. F. S. ni uresničil že lani, ni moja krivda. Na preji citirano pismo g. Glavnega pov. F. S. sem odgovoril 8. maja 1922 in ponudil g. glavnemu pov. F. S., da mu ustanovim Svratšhte F. S., ki ga dijaška podružnica ni mogla spraviti k življenju, da organiziram »Mesno Udr. F. S.«, da mi je g. Glavni pov. F. S. v pismu z dne 25. maja 1922 odgovoril, »da nas je vaše pismo od 8. maja 1922 iznova potrdilo v nameri, da organiziramo kot posebno sekcijo »Učiteljsko-profesorski F. S.« Za letošnje počitnice (1922.) je seveda to prepozno. Ker pa dijaški F. S. ne more nuditi učiteljsvu dovolj ugodnosti (posebno nikake povlastice na železnicah) — ne kaže, da bi za letos sprejeli učitelje v ta F. S. ker bi se samo razočarali. Kakor hitro pristopimo k organizaciji »Učit.-prof. sekcije F. S.« Vam se javimo.

Nekaj tednov za tem sem dobil litografski dopis, ki se glasi: »Gg. Profesorima i učiteljima! Ferijalni Savez imao je najbolju namenu raditi takođe i u korist profesora i učitelja. Pitanje posebne povlastice za ferijalna putovanja rešeno je međutim na jedan način, koji izostavlja učitelje in profesore i oni su u stvari uvadanjem Dačke Legitimacije za povlašćenu vožnju bez vozne povlastice za ferijalna putovanja. F. S. nije uspeo, da za njih uvede posebne »Nastavničke Legitimacije za povlašćenu vožnju«, a izgleda da bez saradnje učitelja i profesora neće uspeli pošto nama odriču pravo govoriti i u njihovo ime. S toga razloga F. S. odlučio je organizovati pored Dačkog F. S. također i »Nastavnički F. S.« sa istim ciljem i istim delokrugom.

Molimo Vas, da nas iduce godine u tom poduzirate i da nam izvinite što ove godine od F. S. nećete imati koristi. — S poštovanjem dr. Janže Novak s. r., Glavni pov. F. S. — Beograd, 15. junija 1922.

Učiteljsko - profesorsko - dijaški F. S. Ali si moremo misliti kaj idealnejšega?! Na nas je, da ga čimprej uresničimo. Povedo bomo potem doma, v glavnem mestu in v gorski vasi. Pristopimo vsi v »Nastavnički F. S.« plačamo pri vsem beraštvu članarine, ki je lani znašala 15 Din. letos bo gotovo več, a ne preveč za počitniške ugodnosti, dajmo sami olakšice v hrani in stanovanju, nabirajmo dobrotvore F. S., ustanavljajmo »Krajevna ali Mesna Uduženja F. S.«, Svratšhte F. S. po mestih, trgih in vaseh, združimo se v skupno delo s profesorji in dijaštvom, pa bomo močni kot nobena druga organizacija! In komu drugemu bo to v dobro kot nam samim!

Zato, tovariši, na prvem zborovanju okrajnega učiteljskega društva ustanovite »odsek F. S.« in začnite vsak v svojem delokrogu, vsi skupno pridružite se že obstoječi podružnici dijaškega F. S. Naše poverjenišvo UJU v Ljubljani pa naprosimo da se obrne do centrale UJU, da i ona prične tozadevno z resnim delom. Za informacije bomo pa prosili samega Glavn. pov. F. S. g. dr. Janže Novaka.

Dovolj bi si še par opazk, kako mišlim jaz ustanoviti »Mesno Udr. F. S.« in »Svratšhte F. S.« Prvo bo, da bom naprosil vse mestne in okoliške petičneze za prosto hrano oziroma stanovanje ferijalcev, toraj nabral bom kar največ dobrotvorov, pri zborovanju okrajnega učiteljskega društva bom organiziral v F. S. naše učiteljsvo, ki se je že lani odzvalo mojemu vabilu v zelo velikem številu, stopil bom v zvezo z gg. profesorji in dijak, pa bo »Mesno Udr. F. S.« kmalu tu. Težje bo s »Svratšhtem. Privedil bom par gledaliških predstav in porabil čisti dobiček za nabavo poljskih postelji (Feldbetten). Tu vam svetujem iz lastne skušnje čisto enostavne poljske postelje, napete z močnim, nenategljivim blagom (jadrvino) in nič drugega. S celo jadrvino, ne s pasovi! Tako smo ležali v Dubrovniku. In to je vsem najbolj ugajalo. Je tudi najbolj higijenično, golenen nemogoča. Blazinicico ali kaj podobnega si bo pa že vsak vzel s seboj, kot tudi odejo, riho ali kaj podobnega. To Vam svetujem! Prostor-kamor postavim te postelje, dobim že v kakš šoli, umivalnik mi kdo posodi, mizo imamo pa bo »Svratšhte« tu. Seveda za-

četkoma manjše, da si bomo že opomogli. Naprositi bo treba lesa, blaga po nižji ceni itd., pa bo šlo. Samo, da bomo začeli, potem gre samo, če le malo giblujemo. Pa mi bomo radi gibal, vsaj bomo delali zase.

Tovariši, na delo, takoj na delo! Od organizacije zahtevamo tudi tozadevneva sodelovanja, mi pa storimo vsi svojo dolžnost in o velikih počitnicah bomo imeli svoj F. S.!

Pirnat Viktor.

Iz Jugoslavije.

— **Odlok višjega šolskega sveta glede verskih vaj.** Višji šolski svet, Štev. 7734/21 ad Udeležba učencev pri šolskih mašah. V Ljubljani, 16. avgusta 1922. Mestnemu šolskemu svetu v ter opozarjam na člen 12. ustave, po katerem nihče ni dolžan sodelovati pri verozakonskih dejanjih, svečanostih, obredih in vajah, razen ob državnih praznikih in svečanostih... » Ker v zmyslu člena 142. ustave, prenehajo veljati vsi pravni predpisi, ki bi ustavi nasprotovali, z dnem objavitve ustave v »Službenih novinah«, t. j. 28. junija 1921, izza tega dne nimamo več obveznih šolskih verskih vaj, temveč so leté za šolarje neobvezne, odnosno fakultativne. — Za predsednika: Wester l. r.

— **Humekova kandidatna lista.** Proti sklepu širjega sosveta je nastopil predsednik »Društva učiteljstva meščanskih šol« Drag. Humek z okrožnico, v kateri navede: »Glede volitev v v. š. sv. pripominjam, da smo poizkusili vse, a dosegli ničesar. Med drugim smo prosili U. J. U. naj nam dovoli, da sami nominiramo kandidata. Odgovora nismo dobili — pač! Glej zadnjega »Tov.«. Zato storite sledeče: Vse mešč. šol. učiteljsvo voli kot zastopnika Drag. Humeka in kot namestnico Ivanka Kalin, str. uč. v Ljubljani. Ostalega kandidata in namestnika vzemite iz liste U. J. U. za dotični kraj. Na ta način pokazimo svojo voljo. Dejanskega efekta res ne bo, a bo moralni učinek tem lepši, če bomo solidarni!« — Glede na nominiranje kandidatov s strani »Društva učit. mešč. šol« smo že optovano poudarili stališče, da posamezne strokovne organiz. tu (Društvo učit. meščanskih šol, — društvo slov. učiteljic — učit. ženskih ročnih del in otroške vrtarice, — društvo upokojenih učiteljev) nimajo odločevati, temveč da je tu edino merodajna najširša naša organizacija U. J. U. poverjenišvo Ljubljana in širši sosvet, ki ima včlanjene vse različne kategorije učiteljstva in je postavila na seji širjega sosveta dne 28. decembra 1922 kandidate, kakor jih je objavil »Učit. T.«. Pri tem pripominjam, da je imel glasom poslovnika na to sejo pristop vsak organiziran član in se je te seje v resnici udeležilo poleg širjega sosveta tudi mnogo drugega našega članstva. Na seji je postavil širji sosvet, kjer so bila zastopana vsa okrajna društva v Sloveniji, kandidate s soglasnim sklepom vseh navzočih. Zato je skrajna nediscipliniranost in skrajno pomanjkanje stanovske zavesti vsakogar, ki hoče v zadnjem hipu rušiti našo stanovsko disciplino proti soglasnemu sklepu širjega sosveta.

— **Kaj je z uradnimi dokladi?** Poslanec Reischer je interbeliral finančnega ministra na seji finančnega odbora: zakaj ne predloži povišanja uradnih doklad, ki bi ga ves finančni odbor gotovo brez debate sprejel? Finančni minister Stojadinović je rekel, da fin. ministrstvo sedaj odpravlja načrt o povišanju draginskih doklad.

— **Osebnosti zveza javnih nameščencev in upokojencev** je izdala na ministra dr. Niko Zupaniča odprto pismo glede ureditve gnotnega in pravnega položaja državnih nameščencev, upokojencev, vdov in sirot.

— **Višji šolski svet je prejel naknadne kredite** za nagrado učiteljev na ekskurzijskih šolah, oddelkih za oddajne in nestalno nastavljenih učiteljev, ročnih del za čas od 1. jan. 1921 do 31. julija 1922 (kreditov za potnine in prehrano še nima). Da se morejo zaostale nagrade čimprej nakazati, poziva višji šolski svet prizadete učne osebe, naj vpošljejo prijave no sledečih vzorcih: (Glej Uradni list pri svojem šol vodstvu!) — Prijave se morajo vpsolati po uradni poti. — Vsaka prijava mora imeti eno celo stran pole prosto za uradne zabeležke. **Posebnega razpisa višji šolski svet ne bo razposlal.** za to naj prizadeti uradi in učne osebe vzamejo razglas takoi na znanje. (Šolski voditelji naj razklate odredbo prizadetim osebam!) Obenem opozarja višji šol. svet, da se uodo najprej izvršila izplačila onim,

ki pošljejo pravilno izpolnjene prijave, šele potem se bodo vračale pomanjkljive v izpolnitve.

— **Volitev zastopnikov učiteljstva v v.š. šolski svet.** Ker uradne glasovnice niso dospelje pravočasno v roke vseh šolskih vodstev, je pokrajnska uprava podaljšala rok za oddajo glasovnic do 30. januarja ob 12. uri in rok za predložitve glasovnic in volilnih imenikov volilnima odboroma pri prosvetnem-oddelku pokrajnske uprave do 10. februarja ob 12. uri. Razglas bo objavljen v prihodnji številki »Uradnega lista«.

— **Vdovce, poročene učiteljice, učiteljice ženskih ročnih del in otroške vrtarice opozarjamo** na sklep ožjega sosveta v zadnji seji, ki bo priobčen v »Učit. Tovarišu«, ker so se jim dovolile nekatere olajšave glede članarine in obveznosti listov.

— **Na resolucije širjega sosveta UJU v Ljubljani** je podal predsednik UJU tov. Milutin Stanković stvarna pojasnila, ki jih priobčimo prihodnjč.

— **Aretačia slovenskih učiteljev v Italiji.** Italijani so aretirali tov. Pahorja, urednika »Učiteljskega lista« in tov. Hreščaka, predsednika Sežanskega učiteljskega društva. Kakor čujemo, namerala italijanska vlada odpustiti iz službe nad 30 učiteljev-Slovencev v Juljski Krajini. Ubiti hočejo učiteljstvo da s tem ubijejo šole in potom šole naš podjarmljeni narod v Juljski Krajini!

— **Aretiran je bil poleg tov. Hreščaka in Pahorja** tudi tov. Jožef Malahan. Odslovljen je bil od Italijanov tov. Anton Arigler, učitelj v Ročinju. — Brez službe in brez plače so pustili Italijani tov. Rustjo, ki so ga najprej uradno prestestili.

— **Genol: Druga čtanka (drugi natisk)** je izšla. Dobi se v Učiteljski tiskarni v Ljubljani. Cena 14 Din.

— **Zahvala.** Ob moji šestdesetletnici sem dobil od svojih prijateljev, znancev in raznih korporacij toliko lepih in prijaznih čestitk, da mi ni mogoče zahvaliti se vsakemu za luubežne besede, vsled česar sem prisiljen izreči tem potom vsem svojo najprisrčnejšo zahvalo. — Anton Gnuš.

— **Razlogi tov. Humeka pri nastopu proti pov. UJU.** V 2. letošnji številki U. T. me pozivajo, naj podam nekakšno izjavo. Kaj naj izjavim, ne vem. Domnevam pa, da gre za tov. Jelenc, češ, da mi ni hotel odstopiti mesta pri zadnji seji v. š. sv. Kdo je to trdil, ne vem. Jaz gotovo ne. Tudi ga nisem prosil, naj mi stori gorj navedeno uslugo, ker za časa zadnje seje še nisem imel v rokah vseh poročil o zborovanjih odsekov našega društva. To prošnjo stavi prav danes in mislim, da mi bo tov. Jelenc radi volje ustregel. O naši nameri je gotovo poučen, saj je inicijativa za zborovanje odsekov dne 2. okt. p. l. izšla baš iz ljubljanskega odseka in je bil tov. Jelenc gotovo navzoč pri zborovanju. Glede »špičenja« konstatiram, da sem v dopisu z dne 12. dec. 1922, št. 140, prosil tov. Jelenc naj pri seji v. š. sv. kot naš zastopnik podpira predloge prof. Voglarja, ki je na mojo prošnjo prevzel za takrat naše zastopstvo. Tov. Jelenc je bil torej informiran in tudi ne prezr. Sicer mora pa kot tovariš in zastopnik brez tujega drezanja vedeti, kaj nas mori. Kenčno še beseda o sedanjih volitvah v v. š. sv. V dopisu z dne 15. dec. 1922, št. 143, sem prosil UJU pov. Ljubljana, naj dovoli, da sami nominiramo zastopnika za mešč. šolo. Če bi to ne hoteli, naj pa vsaj sestavijo listo tako, da bo izmed dveh zastopnikov na Štajerskem eden za meščansko šolo, edini zastopnik na Kranjskem pa bodi za osnovne šole. Na to nismo dobili odgovora — pač! Iz zadnje številke U. T. vidimo, da sta zastopnik za mešč. šole in njega namestnica iz bele Ljubljane! In nekdanja Štajerska ima nad dve tretjini mešč. šol! To je tudi luubezen bele Ljubljane do nas Prečanov! D. H. — Z zadoščenjem jemljemo izjavo rav. Humeka na znanje, da na zadnjo sejo viš. šol. sveta sploh ni hotel iti in ne imel pripravljene referata. S tem je potrjena naša trditve in so ovržene klevete, ki so jih razširili nekateri neorganizirani meščanskošolski učitelji. Poblješeni smo izjavili, da dopisa št. 140 z dne 12. dec. 1922 (seja je bila pa 14. dec. 1922) tov. Jelenc sploh ni prejel in ga je o omenjenih predlogih informiral šele pred sejo rav. Voglar. In četudi bi tov. Humek »kolegijalno« samo informiral tov. Jelenc o predlogih, s tem ni njegova nekolegijalnost nič manjša. Tov. Humek se bo še spominjal, da je bil tov. Jelenc pri zadnjih volitvah v viš. šol. svet izvoljen kot zastopnik meščanskošolskega učiteljstva tudi z vsimi glasovi meščanskošolskega učiteljstva. Kako torej izgleda to, da ga »Društvo učiteljstva meščanskih šol« sedaj prezre, da odda referat srednješolskemu zastopniku, njega pa, ki je prvi zastopnik meščanskošolskega učiteljstva o tem sploh ne informira. — O tujem drezanju pa nam naj tov. Humek pove, kakšne materijalne dobrine je doseglo »Društvo učit. mešč. šol« za svoje članove v teku enoletnega obstoja? Še vnešenje dolge 10% povišaka plače v načrt pragmatike je delo našega poverjenišva UJU, kar lahko potrdi posl. g. Reischer, ki bo vedel tudi potrditi, da se je naše pov. UJU posebno zavzemalo za meščanskošolsko učiteljsvo. Pač, ima tudi uspehi! In sicer te, da poglablja prepad med osnovnošolskim in meščanskošolskim učiteljsvom, dovedlo je meščanskošolsko učiteljsvo do tega, da ne čita danes niti »Popotnika« niti »Tov.«, celo tako daleč, da meščanskošolsko učiteljsvo prav pridno izstopa iz Slovenske Šolske Mafice, ker jo najbrže smatra za institucijo osnovnošolskega učiteljstva. Vsa čast pa v pov. UJU organiziranemu meščanskošolskemu učiteljsvu, ki se v polni meri zaveda tudi teh svojih kulturnih stanovskih naloz. To je delo »Društva učit. mešč. šol«, ki pozivlje svoje člane naj pokažejo svojo voljo!

Glede sedanjih volitev pa sledeče: Kako pride nad 2000 organiziranega osnovno in meščanskošolskega učiteljstva, — ki pride pri volitvah v poštevo do tega, da mu bo dobrih 100 neorganiziranih meščanskošolskih učiteljev vsililo naj volji kandidata, ki jim ga bodo oni diktirali? Kadar bo užival tov. Humek v krogu organiziranega osnovnošolskega in meščanskega učiteljstva ono zaupanje, ki ga uživa že od nekega tov. Jelenc in kadar ga postavi za kandidata širji sosvet, tedaj naj bo prepričan, da ga bo volilo tudi vse organizirano osnovnošolsko učiteljsvo. Kar se tiče števila mešč. šol na eni in drugi strani, naj povdarjamo, da obstaja za nas samo eno: vprašanje meščanskega šolstva, o katerem je tov. Jelenc bolje informiran od vsakega novinarja v zastopstvu. — Ob koncu se nam zdi potrebno omeniti še sledeče: Tov. Humek je bil sprva proti osnovanju Društva učit. mešč. šol, ker je bil odločno proti cepitju. Čež leto se je premislil, ko je prišla njegova oseba v poštevo. To je zgola konstatacija! Zaradi predstoječega konflikta pa gre naša smer slejkoprej za složnim in skupnim delovanjem osnovno in meščanskošolskega učiteljstva in je ne izpremenimo. Ne odrekamo meščanskošolskemu učiteljsvu svojega zastopnika; ne odrekamo jim specialnih interesov svojega šolstva; ne odrekamo tudi primerne diferenciacije skupne in enotne organizacije še po strokovnih interesnih skupinah. Le v složnem delovanju z osnov. učit. bo tudi mešč. šol. učit. močno. Skupnega delovanja pa z metodami tov. Humeka ne bomo dosegli!

— **Tov. strok, učiteljica Kalinova** je izjavila, da jo tov. Humek sploh ni vprašal nič glede kandidature in da kandidaturu odklanja. Tudi se ne strinja s tem, da se s strani društva učit. mešč. šol postavlja svojo listo in se krši disciplino. Ona popolnoma odobrava listo širjega sosveta UJU.

— **Iz vrst učiteljc** je bilo izraženo posebno zadovoljstvo nad sklepom širjega sosveta, ki je postavil tri učitelje na kandidatno-listo za višji šolski svet. Pričakujejo, da bodo tudi one sporazumno s člani res šle na kake seje in se enako energično zavzele za splošne in tudi nekatere specijelne težnje, ki zadevajo učiteljice.

— **Smešni ljudje.** Z velikim ponosom so zbornali po listih da mislijo nekateri voditelji dati volitve v višji šolski svet pred konferenco. Ker je tozadevno prišel uradni raspis ki ga je potreba razglasiti učit., je obsebiumevno, da je ta raspis citirati tudi pri konferenci, kakor vse druge dopise. — Pač mali ljudje, ki s tem straše!

— **Proporc!** (Odgovor »Slovenca«) števil. 11. od 16. jan. 1923.) Res, da ni bil s kr. ur. uveden proporc z listami ali kr. ur. ponavlja samo to, kar je naredba narodne vlade 14. nov. 1918, št. 111 Ur. list ustanovila, namreč predstavništvo manjšin z limitiranim glasom. Poudarjamo, da so na tej naredbi sodelovali gg., ki so zaščitniki »Slomškove zveze« in zlasti tudi prvi poverjenik za uk in bogočastje. Ako bi pa tudi kr. uredba uvedla sorazmerno predstavništvo z listami bi bilo nemogoče zastopnikom učiteljstva konservativne struje pridobiti zastopstva. Zaman smo proučevali različne sisteme proporca, ki bi ustregel tej želji. Vzimate svinčnik v roke pa računajte. Učiteljstva na javnih osnovnih in meščanskih šolah je 3431 ali če odbijemo katehete, ki imajo svoje zastopnike in zato ne volijo, okroglo 3400. Če prištejemo še učiteljsvo zasebnih osnovnih in meščanskih šol in jih vrčunamo na 200, je torej volivecev v tej skupini okroglo 3690. Kolčnik je torej ob treh zastopnikih ki jih je treba voliti 1200. Pogledajte svoje imenike in preštejte svoje ljudi do zadnjega, pa povejte, ali bi Vam bilo mogoče doseči kolčnik?! Mi molčimo in ne povemo, kako daleč zaostajate za ním Štejte!

— **Gesla g. Julija Slapšaka.** Najmanj novoda ima nastopati kot protikandidat proti pov. UJU za Slomškovo Zvezo g. Julij Slapšak. Tu ni izgovora, da se mu je vsililo in se delati nevednega o nečemer za kar je sigurno on odgovoren. Na dopisnicah, s katerimi je g. Julij Slapšak delal reklamo celo pri naših članih, so sledeča gesla: »Proč z netovariškim terorizatoriem! Prenehajmo s strankarstvom in zastopajmo samo stanovske koristi! Naj pridejo res samo učiteljske težnje do veljave!« — Ali misli tu g. Slapšak na one terorizatorije ki so mu pripomogli do službe, ki mu je niso hoteli prei dati njegov i somišljeniki? Ali misli ono strankarstvo, pod katerim so prejeli 20% draginski doklado samo Slomškarji? Ali misli na »samo učiteljske težnje«, ki jih je zastopala Slomškova Zveza, ko sta njen predsednik Jaklič in odbornik Ravnikar glasovala proti regulaciji učiteljskih plač v deželni zbornici? Da vas ni sram sploh priti na dan s svojo umazano firmo!

— **Dopusti za učitelje pri organizaciji (UJU).** U Ministarstvu Prosvete spremljen je raspis po kome se učitelji postavljani po čl. 35, ne mogu odrediti